EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 4. 12. 2018
COM(2018) 789 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE A EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU

o vykonávaní smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/54/EÚ zo 16. apríla 2014 o opatreniach na uľahčenie výkonu práv udelených pracovníkom v súvislosti so slobodou pohybu pracovníkov

1. ÚVOD

1.1. Smernica

Voľný pohyb pracovníkov je základnou slobodou občanov Európskej únie a jedným z pilierov vnútorného trhu. Je zakotvený v článku 45 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“). Ďalej sa toto právo rozvíjalo prostredníctvom sekundárneho práva, najmä nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 492/2011 z 5. apríla 2011 o slobode pohybu pracovníkov v rámci Únie, ako aj prostredníctvom judikatúry Súdneho dvora.

Napriek relatívne stabilnému a úplnému súboru pravidiel, čo bolo potvrdené viacerými správami[1], môžu občania Únie naďalej čeliť praktickým problémom pri uplatňovaní svojich práv ako pracovníkov v EÚ. S cieľom pokúsiť sa odstrániť medzeru medzi právom a jeho uplatňovaním v praxi Európsky parlament a Rada 16. apríla 2014 prijali smernicu 2014/54/EÚ o opatreniach na uľahčenie výkonu práv udelených pracovníkom v súvislosti so slobodou pohybu pracovníkov[2] (ďalej len „smernica“).

Smernicou sa nevytvárajú nové hmotné práva pre pracovníkov a/alebo ich rodinných príslušníkov okrem tých, ktoré sa poskytujú podľa článku 45 ZFEÚ a nariadenia (EÚ) č. 492/2011. Jej cieľom je len dosiahnuť účinnejšie a jednotnejšie uplatňovanie a presadzovanie existujúcich práv.

1.2. Správa

V súlade s článkom 9 smernice sa v tejto správe informuje o vykonávaní smernice. Ak sú k dispozícii potrebné informácie, uvádzajú sa aj informácie o účinnosti smernice v praxi. Okrem toho sa skúma, či je na účel lepšieho presadzovania práva Únie týkajúceho sa voľného pohybu pracovníkov potrebná nejaká zmena smernice.

Správa sa opiera najmä o informácie o opatreniach na transpozíciu smernice, ktoré členské štáty oznámili Komisii podľa článku 8 smernice. Odkazy na vnútroštátne právne predpisy, ktorými sa táto smernica transponovala, možno nájsť na webovej stránke Eur-Lex[3]. Komisia sa takisto poradila s členmi poradného výboru pre voľný pohyb pracovníkov[4] prostredníctvom zaslania podrobného dotazníka[5] (ďalej len „dotazník“) a neskôr návrhu správy. Takisto podľa potreby žiadala členov technického výboru pre voľný pohyb pracovníkov o vysvetlenie vykonávacích opatrení[6]. Treba poznamenať, že získané informácie sa značne líšili z hľadiska obsahu a miery podrobnosti. Komisia využila aj informácie získané sieťou právnych expertov na voľný pohyb pracovníkov a koordináciu sociálneho zabezpečenia[7].

2. PROCES TRANSPOZÍCIE

V súlade s článkom 8 smernice mali členské štáty transponovať smernicu do 21. mája 2016.

---

1 Pozri najmä strany 3 – 4 dôvodovej správy k návrhu smernice https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX:52013PC0236.

2 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX%3A32014L0054.

3 http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/NIM/?uri=CELEX:32014L0054&qid=1525688983864.

4 Výbor zriadený podľa článku 21 nariadenia (EÚ) č. 492/2011.

5 Dotazník bol zameraný na praktické vykonávanie smernice a jej účinnosť. Odpovede (do júna 2018) poskytlo štrnásť vlád členských štátov a štyri národné odborové organizácie.

6 Výbor zriadený podľa článku 29 nariadenia (EÚ) č. 492/2011.

7 http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=sk&catId=1098.

S cieľom pomôcť členským štátom pri transpozícii Komisia v novembri 2015 predložila neoficiálny dokument, v ktorom podrobnejšie vysvetľuje kľúčové ustanovenia smernice. Vykonávanie smernice sa prerokovalo na viacerých stretnutiach uvedených výborov v rokoch 2015 až 2018.

Do konca lehoty na transpozíciu však len sedem členských štátov[8] oznámilo opatrenia, ktorými úplne transponovali smernicu.

V septembri 2016 Komisia začala postupy v prípade nesplnenia povinnosti proti 12 členským štátom[9], ktoré ešte neoznámili úplné transponovanie smernice. V novembri 2017 úplnú transpozíciu oznámili posledné dve krajiny[10]. Konania o nesplnení povinnosti boli preto ukončené.

Komisia v súčasnosti finalizuje svoju analýzu súladu vnútroštátnych opatrení s cieľom zabezpečiť správne vykonávanie smernice. V rámci prebiehajúcej kontroly súladu komunikuje s členskými štátmi, pokiaľ ide o otázky uvedené v tejto správe.

3. VYKONÁVANIE SMERNICE

Smernica bola transponovaná rôznymi spôsobmi. Väčšina členských štátov vykonala zmeny svojich vnútroštátnych právnych predpisov. Objem zmien sa však podstatne líšil – od jedného konkrétneho zákona (Malta, Cyprus, Grécko, Portugalsko) až po zmeny desiatok právnych aktov (Litva, Rumunsko). Dánsko, Francúzsko, Španielsko, Taliansko, Holandsko a Spojené kráľovstvo usúdili, že ich vnútroštátne právne predpisy už sú v súlade so smernicou a nie sú potrebné žiadne ďalšie legislatívne opatrenia. V Rakúsku a Belgicku je smernica transponovaná prostredníctvom aktov na federálnej i regionálnej úrovni. Žiaden členský štát neuviedol vykonávanie ustanovení smernice prostredníctvom kolektívnych zmlúv.

Vo všeobecnosti členské štáty navrhli nelegislatívne opatrenia na vykonanie ustanovení týkajúcich sa najmä fungovania subjektov (pozri bod 3.3) a/alebo zlepšenia prístupu ku (kvalitným) informáciám (pozri bod 3.5).

3.1. Osobný a vecný rozsah pôsobnosti (články 1 a 2)

Aj pred prijatím smernice museli členské štáty zabezpečiť, aby sa ich právne predpisy o voľnom pohybe vzťahovali na všetky kategórie osôb a aby na nediskriminačnom základe zahŕňali všetky záležitosti, na ktoré sa vzťahuje článok 45 ZFEÚ. Vzhľadom na to, že v článkoch 1 a 2 smernice sa zachováva rozsah pôsobnosti článku 45 ZFEÚ a nariadenia (EÚ) č. 492/2011, ktoré sú priamo uplatniteľné, členským štátom nevznikli nové povinnosti z hľadiska transpozície. Napriek tomu tieto dva články podnietili niektoré členské štáty[11] k tomu, aby si overili, či ich existujúce vnútroštátne pravidlá skutočne zodpovedajú osobnému a vecnému rozsahu pôsobnosti uvedených ustanovení.

3.2. Obrana práv (článok 3)

[8] FI, DE, IE, IT, MT, NL, SE.

[9] AT, CY, CZ, DK, EE, FR, EL, HU, LT, LU, PT, RO.

[10] CZ a LU.

[11] Napríklad AT, BG, CY, LT, MT, RO.

Všetky členské štáty zabezpečujú prístup k súdnym konaniam, ktoré pracovníkom Únie a ich rodinným príslušníkom umožňujú brániť svoje práva podľa článku 45 ZFEÚ a nariadenia (EÚ) č. 492/2011, ak sa domnievajú, že boli porušené. Väčšinou sa to zabezpečuje prostredníctvom všeobecných procesných pravidiel týkajúcich sa nediskriminácie, ktoré existovali ešte pred nadobudnutím účinnosti smernice. V niektorých krajinách[12] existujú osobitné právne predpisy o prístupe zahraničných pracovníkov k súdom. V súlade so smernicou neexistujú žiadne obmedzenia obrany porušovaných práv ani po tom, ako sa vzťah, v ktorom došlo k údajnému obmedzeniu a prekážke alebo diskriminácii, skončí.

Združenia, organizácie (vrátane sociálnych partnerov) alebo iné subjekty, ktoré majú podľa vnútroštátneho práva legitímny záujem na zabezpečení dodržiavania smernice, majú právo iniciovať súdne a/alebo správne konania v mene alebo na podporu pracovníkov Únie. Je to tak vo všetkých členských štátoch okrem Talianska, kde sa zdá, že odborové zväzy môžu začať konanie len v prípade kolektívnej diskriminácie.

Pokiaľ ide o ochranu pred viktimizáciou, vo väčšine krajín sú opatrenia na ochranu pracovníkov Únie pred nepriaznivým zaobchádzaním alebo nepriaznivými následkami stanovené vo vnútroštátnych antidiskriminačných zákonoch alebo v pracovnom práve. Len Malta a Cyprus prijali po transpozícii smernice osobitné ustanovenia o viktimizácii. Zdá sa, že v Litve a Portugalsku je ochrana obmedzená iba na pracovné vzťahy, čo znamená, že napríklad nie sú chránení uchádzači o zamestnanie, ktorých by mohli potenciálne viktimizovať verejné orgány.

Informácie o praktickom uplatňovaní ustanovení článku 3 sú veľmi obmedzené. V rámci dotazníkového prieskumu sa iba v odpovedi litovských odborových zväzov spomínajú štyri prípady nedávno predložené vnútroštátnym súdom v súvislosti so záležitosťami, na ktoré sa smernica vzťahuje. Estónsko uviedlo dve sťažnosti, ktoré v roku 2017 riešili mimosúdne orgány. Týkali sa niektorých postupov verejných inštitúcií pri uznávaní odbornej kvalifikácie a udeľovania práva na pobyt rodinnému príslušníkovi občana Únie. Nemecko a Litva uviedli, že sa vyskytli prípady, keď sa organizácie zapájali do súdnych/administratívnych postupov na podporu pracovníkov.

Nedostatok informácií sa vysvetľuje skutočnosťou, že smernica bola zavedená len nedávno, že subjekty pre voľný pohyb (článok 4) tieto informácie doteraz nezískavali alebo že takéto prípady nie sú zoskupené na základe diskriminácie pracovníkov Únie podľa štátnej príslušnosti.

3.3. Subjekt (alebo subjekty) na podporu rovnakého zaobchádzania (článok 4)

Smernica je inovačná v tom zmysle, že členské štáty zaväzuje, aby určili štruktúru/subjekt na podporu rovnakého zaobchádzania s pracovníkmi Únie a ich rodinnými príslušníkmi na základe štátnej príslušnosti, ako aj na riešenie neopodstatnených obmedzení a prekážok ich práva na slobodu pohybu.

[12] BG a ES.

Určenie subjektu a plnenie úloh

Od novembra 2017 boli vo všetkých členských štátoch určené subjekty pre voľný pohyb, hoci vo Francúzsku, v Taliansku a Spojenom kráľovstve toto vymenovanie nebolo zverejnené v súlade s požiadavkami článku 6 ods. 1. Tieto členské štáty neprijali žiaden právny akt, ktorým sa vykonáva smernica. Na webových stránkach subjektov sa navyše ani neuvádza, že ide o orgány na účely smernice alebo že vykonávajú úlohy uvedené v smernici. Zoznam subjektov zverejňuje Európska komisia online[13].

Najlepší postup v Holandsku: používanie aplikácií sociálnych médií

V Holandsku verejná informačná služba odpovedá na otázky položené prostredníctvom služieb Twitter, Facebook a WhatsApp.

V prevažnej väčšine členských štátov bola úloha subjektu pre voľný pohyb pridelená existujúcim štruktúram s výnimkou Nemecka a Slovinska, kde bola vytvorená nová štruktúra. Pokiaľ ide o druh subjektu, v 20 členských štátoch sa pôsobnosť subjektov pre rovnaké zaobchádzanie rozšírila na otázky diskriminácie pracovníkov Únie a ich rodinných príslušníkov na základe štátnej príslušnosti. Druhým najbežnejším druhom subjektov sú orgány trhu práce (napríklad verejné služby zamestnanosti alebo služby EURES a inšpektoráty práce) a ministerstvá práce. V Rakúsku sú to atypicky federálne a regionálne pracovné komory, zatiaľ čo vo Švédsku je to národná rada pre obchod, ktorá je v tejto krajine orgánom pre vnútorný trh.

Pokiaľ ide o úlohy subjektov, niektoré členské štáty tvrdia, že subjekt plní všetky úlohy uvedené v smernici, hoci niektoré úlohy nie sú výslovne uvedené v štatúte subjektu ani neexistujú žiadne konkrétne príklady toho, ako ich daný subjekt vykonáva. Neuvedené úlohy zahŕňajú vykonávanie prieskumov a analýz týkajúcich sa prekážok voľného pohybu a vydávanie odporúčaní v súvislosti s akoukoľvek otázkou týkajúcou sa neodôvodnených obmedzení a prekážok alebo diskriminácie. Zdá sa, že v Taliansku, Lotyšsku, na Slovensku a v Spojenom kráľovstve nie sú do zodpovednosti subjektov zahrnuté všetky úlohy.

Navyše, okrem diskriminácie na základe štátnej príslušnosti sa v predpisoch EÚ o voľnom pohybe pracovníkov takisto zakazujú neodôvodnené obmedzenia alebo prekážky voľného pohybu. Zatiaľ nie je jasné, či sa subjekty určené na vykonávanie smernice zaoberajú touto otázkou v praxi.

Ako vyplýva z odpovedí na dotazník, hlavné činnosti, ktoré vykonávajú subjekty v praxi, sa zhodujú s úlohami stanovenými v smernici. Väčšina krajín sa zameriava na: 1. poskytovanie pomoci pozostávajúce hlavne z informácií a právneho poradenstva; 2. zvyšovanie informovanosti o právach súvisiacich s voľným pohybom a o činnostiach subjektov s využitím rôznych informačných kanálov a/alebo 3. posilnenie spolupráce s ostatnými zainteresovanými stranami. Niektoré krajiny[14] používajú aplikácie sociálnych médií (alebo ich plánujú používať) s cieľom osloviť ľudí, ktorí potrebujú informácie.

[13] http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1277&langId=sk.

[14] DE, MT, NL.

Doterajšie informácie o tom, ako často poskytujú subjekty právnu a/alebo inú pomoc, sú však zriedkavé. V odpovedi na dotazník len niekoľko krajín[15] poskytlo informácie o tom, ako často poskytujú takúto pomoc.

Iba v siedmich členských štátoch boli vypracované (alebo sa plánujú) prieskumy, analýzy alebo správy o otázkach voľného pohybu pracovníkov[16]. Je dôležité, aby sa informácie o prekážkach, obmedzeniach a diskriminácii získavali, hodnotili a verejne šírili. To môže nielen zlepšiť všeobecnú informovanosť o právach a postupoch na ich obranu, ale aj odradiť ostatných zamestnávateľov a správne orgány od takýchto praktík.

Schopnosť zabezpečiť, aby sa úlohy uvedené v článku 4 ods. 2 písm. a), c) a d) vykonávali nezávisle, je kľúčovým prvkom ochrany mobilných pracovníkov Únie.

Ako už bolo uvedené, vo viac ako polovici členských štátov boli za subjekty pre voľný pohyb určené subjekty pre rovnaké zaobchádzanie. Stále existujú značné rozdiely, pokiaľ ide o ich mandát, právomoci, štruktúry a zdroje[17].

Najlepší postup v Dánsku: prieskum o prekážkach

V Dánsku subjekt vykonáva medzi príslušnými orgánmi prieskum, pokiaľ ide o prekážky/prípady diskriminácie v ich oblasti pôsobnosti.

Nezávislosť subjektov je obzvlášť dôležitá v krajinách, v ktorých nejde o samostatné štruktúry, čo by samo osebe zabezpečovalo aspoň určitý stupeň nezávislosti. Osobitnú pozornosť treba venovať nezávislosti právnej pomoci pre osoby, na ktoré sa smernica vzťahuje. Ukazuje sa, že v Bulharsku, Chorvátsku, na Cypre, v Maďarsku, Lotyšsku, Poľsku, na Slovensku, v Španielsku a v Spojenom kráľovstve možno nezávislosť subjektov spochybniť.

Z odpovedí na dotazník vyplýva, že sťažnosti vo vzťahu k voľnému pohybu riešili doposiaľ len dva subjekty[18].

V smernici sa od členských štátov vyžaduje, aby ľuďom, ktorí nemajú dostatočné zdroje, na nediskriminačnom základe zabezpečili bezplatnú pomoc v súdnom konaní. V Chorvátsku majú cudzí štátni príslušníci s prechodným pobytom nárok na bezplatnú právnu pomoc na základe zásady reciprocity. Francúzsko neposkytlo požadované vysvetlenie o tom, ako vykonáva toto ustanovenie. Len Rakúsko, Estónsko, Grécko a odborová organizácia v Litve spomenuli skutočne poskytnutú nezávislú pomoc v súdnom konaní.

Správne fungovanie subjektov

[15] DE, DK, EE, HR, MT, SI.

[16] AT, DE, DK, EL, FI, SE, SI.

[17] Viac informácií sa uvádza v spoločnej správe o uplatňovaní smernice Rady 2000/43/ES a smernice Rady 2000/78/ES [COM(2014) 2 final, 17.1.2014] a v správe o uplatňovaní smernice 2004/113/ES [COM(2015) 190 final, 5.5.2015].

[18] DE a LT.

Na to, aby subjekty správne plnili svoje úlohy, je dôležité, aby im boli pridelené dostatočné zdroje. Je to obzvlášť dôležité, ak sa smernica vykonala priradením dodatočných úloh existujúcim subjektom (článok 4 ods. 1 v spojení s odôvodnením 18). Táto otázka sa vyskytla vo väčšine krajín. Mnohé krajiny čelia finančným obmedzeniam a snažia sa „robiť viac za menej peňazí“. Dodatočné zaťaženie subjektov sa podstatne líši v závislosti od počtu prichádzajúcich a odchádzajúcich mobilných pracovníkov. Navyše v niektorých členských štátoch subjekty už pred svojím určením vykonávali podobné úlohy ako tie uvedené v smernici.

Najlepší postup v Nemecku: regionálna spolupráca

V Nemecku sa realizoval osobitný projekt zameraný na zlepšenie postupov vo verejných agentúrach zamestnania pri zaobchádzaní s občanmi EÚ a na podporu regionálnej spolupráce medzi službami v oblasti migrácie a službami zamestnanosti v oblasti prístupu k službám zamestnanosti.

Len niekoľko členských štátov[19] jednoznačne uviedlo, že pridelili dodatočné zdroje na plnenie nových úloh.

Komisia bude sledovať prípady, keď nedostatok dodatočných zdrojov viedol k tomu, že subjekt nebol schopný riadne si plniť úlohy plánované v smernici.

Najlepšie postupy v Slovinsku: projekt ESF

V Slovinsku projekt Európskeho sociálneho fondu „Rozvoj služieb na uľahčenie nadnárodnej mobility pracovníkov“ prispieva k posilneniu kapacít subjektov.

V 11 členských štátoch bolo určených niekoľko subjektov. Preto je zásadné, aby sa ich úlohy primerane koordinovali, ako sa to vyžaduje v článku 4 ods. 5.

Väčšina členských štátov má buď formálne pravidlá, ktorými sa vnútroštátnym orgánom ukladá povinnosť navzájom spolupracovať alebo poskytovať si relevantné informácie, prípadne určiť jeden z orgánov za „koordinačný subjekt“. Zdá sa, že v niektorých členských štátoch[20] tieto opatrenia neboli prijaté.

Smernicou sa členské štáty zaväzujú zabezpečiť, že ich subjekty budú nielen spolupracovať so subjektmi v iných členských štátoch, ale budú takisto využívať existujúce informačné a asistenčné služby na úrovni Únie. Patria sem napríklad portál Vaša Európa, sieť SOLVIT, portál EURES, sieť Enterprise Europe a jednotné kontaktné miesto. Z väčšiny odpovedí na dotazník vyplýva, že takéto kontakty sa udržiavajú[21]. Zdá sa však, že sú obmedzené a/alebo k nim dochádza *ad hoc*, keďže zatiaľ zrejme neexistujú alebo neboli vyvinuté žiadne konkrétne postupy, pokiaľ ide o spôsoby spolupráce.

[19] Napr. CZ, DE, EL, SE, SI.

[20] Ako napríklad AT, LT, PL, SK, UK.

[21] AT, FI, LV a NL zdôraznili význam kontaktov najmä v rámci činností portálu EURES, siete SOLVIT a platformy pre nedeklarovanú prácu. Ako vhodná platforma na budovanie kontaktov najmä s orgánmi v iných členských štátoch bola spomenutá aj sieť Equinet, Európska sieť subjektov pre rovnaké zaobchádzanie (http://www.equineteurope.org/), do ktorej je zapojených 18 subjektov.

Mnohé členské štáty pracujú na zlepšení fungovania subjektov a snažia sa riešiť problémy, ktorým čelia pri plnení svojich úloh a pri budovaní svojich kapacít. Ide napríklad o vypracovanie pracovných programov/strategických plánov; vytváranie partnerstiev s vnútroštátnymi zainteresovanými stranami a orgánmi v iných krajinách; zlepšenie prístupu k informáciám a službám a organizovanie seminárov a školení pre úradníkov na posilnenie ich odborných znalostí o voľnom pohybe pracovníkov.

3.4. Podpora dialógu so sociálnymi partnermi a MVO (článok 5)

Legislatívne rámce členských štátov umožňujú dialóg so zainteresovanými stranami. V mnohých krajinách sa však takýto dialóg zriedka týka konkrétne voľného pohybu pracovníkov (s výnimkou napríklad Bulharska), nie je pravidelný alebo výslovne nezahŕňa mimovládne organizácie[22].

3.5. Lepšie poskytovanie informácií na vnútroštátnej úrovni pracovníkom Únie a ich rodinným príslušníkom (článok 6)

Informácie o právach súvisiacich s voľným pohybom sú dostupné vo všetkých krajinách. Vzhľadom na pomerne vysoké normy kvality stanovené v smernici (odsek 2) však vo väčšine prípadov zostáva výzvou zabezpečiť, aby tieto informácie boli komplexné, aktuálne, jasné a dostupné v niekoľkých jazykoch. V niektorých prípadoch sú informácie roztrúsené na mnohých vnútroštátnych webových sídlach, čo sťažuje ich dostupnosť a spôsobuje fragmentáciu[23]. V mnohých krajinách poskytovanie informácií stále prebieha, pričom sa vytvárajú nové webové sídla alebo sa upravujú existujúce, pripravujú sa informačné letáky alebo sa uskutočňujú informačné kampane.

Členské štáty by mali naďalej zabezpečovať, aby osoby, ktorých sa to týka, poznali subjekty a podporu, ktorú poskytujú. Tento zdroj informácií by mal dopĺňať existujúce platformy, ako sú napríklad poradcovia platformy EURES[24], sieť SOLVIT[25] a portál Vaša Európa – Poradenstvo[26], ktoré môžu pomôcť viac ako 11,8 miliónom mobilných občanov Únie v produktívnom veku, ktorí žijú mimo krajiny svojej štátnej príslušnosti[27,28]. Tieto informácie

---

22 Napríklad v HR, HU, IT, MT, PL, SK, UK.

23 Napríklad v HR, LT.

24 Poradcovia EURES-u, ktorí sú k dispozícii vo všetkých členských štátoch, v roku 2016 poskytli pomoc pracovníkom Únie a zamestnávateľom vo viac ako 45 000 prípadoch (http://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/performance_by_governance_tool/eures/index_en.htm) .

25 Sieť SOLVIT sa v roku 2016 zaoberala 34 prípadmi týkajúcimi sa voľného pohybu pracovníkov. http://ec.europa.eu/solvit/.

26 Prostredníctvom portálu Vaša Európa – Poradenstvo sa v roku 2016 poskytlo poradenstvo v záležitostiach týkajúcich sa práce, rodinných práv a sociálnych dávok vo viac ako 2 500 prípadoch. http://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/performance_by_governance_tool/youreurope_advice/index_en.htm.

27 https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/2017_report_on_intra-eu_labour_mobility.pdf.

28 Počet občanov Únie, ktorí žijú alebo pracujú v inom členskom štáte ako v štáte svojej štátnej príslušnosti, predstavuje približne 17 miliónov (štatistika Eurostatu o migrácii [migr_pop1ctz] za rok 2017).

môžu takisto povzbudiť mobilných občanov, aby oznamovali prípady diskriminácie a obhajovali svoje práva.

3.6. Iné ustanovenia (článok 7, odôvodnenia 15 a 28)

V článku 7 ods. 2 sa výslovne uvádza, že členské štáty majú diskrečnú právomoc rozšíriť právomoc orgánov tak, aby zahŕňala nediskrimináciu na základe štátnej príslušnosti pre všetkých občanov Únie a ich rodinných príslušníkov, ktorí uplatňujú svoje právo na voľný pohyb zakotvené v článku 21 ZFEÚ. Ako už bolo uvedené, vo viac ako polovici krajín boli za subjekty pre voľný pohyb podľa smernice určené subjekty pre rovnaké zaobchádzanie, ktorých činnosti sa už vzťahovali na všetkých občanov Únie. Niektoré krajiny[29] rozšírili právomoci subjektov tak, aby sa po vykonaní smernice vzťahovali na všetkých štátnych príslušníkov Únie. Vo všeobecnosti vo väčšine členských štátov pôsobnosť subjektov zahŕňa všetkých občanov Únie[30].

V odôvodnení 15 smernice sa členské štáty vyzývajú, aby preskúmali uplatňovanie spoločných zásad týkajúcich sa mechanizmov kolektívneho uplatňovania nárokov na prikázanie zdržania sa určitého konania a na náhradu škody, ako sa uvádza v odporúčaní Komisie z 11. júna 2013[31]. Iba v troch odpovediach na dotazník[32] sa potvrdilo, že existujú také mechanizmy nápravy, hoci nie je vždy jasné, či sa vzťahujú na záležitosti patriace do rozsahu pôsobnosti smernice. V správe Komisie z 26. januára 2018[33] sa poskytujú podrobnejšie informácie o pokroku dosiahnutom členskými štátmi pri uplatňovaní opatrení kolektívneho uplatňovania nárokov na prikázanie zdržania sa určitého konania a na náhradu škody.

V súlade s odôvodnením 28 Komisia preskúmala aj možné ťažkosti, s ktorými sa stretávajú mladí absolventi hľadajúci zamestnanie v celej Únii a osoby z tretích krajín, ktoré sú s pracovníkmi Únie v manželskom vzťahu.

Vo svojich odpovediach na dotazník respondenti uviedli, že hlavným problémom mladých absolventov je uznávanie kvalifikácie. Ďalšie spomínané otázky nie sú priamo spojené s pravidlami voľného pohybu: ide napríklad o nízke mzdy pre tých, ktorí nemajú skúsenosti, a o potrebu mať praktické zručnosti na to, aby si našli prácu. Pokiaľ ide o manželov či manželky z tretích krajín, ako bežné ťažkosti sa uvádzali dlhé procesy alebo neprimerané administratívne požiadavky (napríklad povinnosť „legalizovať“ sobášne listy a jazykové požiadavky) na získanie víza, povolenia na pobyt a/alebo čísla sociálneho poistenia alebo získanie prístupu k verejným službám vo všeobecnosti. Problémom bolo aj to, že manželia či manželky neovládajú miestny jazyk. Za všeobecný problém sa považovala aj zložitosť vnútroštátnych pravidiel.

---

[29] Napríklad BG a SI.

[30] Okrem v DE, DK, HR, LV, SE.

[31] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=OJ:JOL_2013_201_R_NS0013.

[32] DK, LT a SI.

[33] http://ec.europa.eu/newsroom/just/document.cfm?action=display&doc_id=49502http://ec.europa.eu/newsroom/just/document.cfm?action=display&doc_id=49502.

Niektoré z týchto ťažkostí, s ktorými sa stretávajú pracovníci v Únii, vyplývajú z nesprávneho uplatňovania práva EÚ vnútroštátnymi orgánmi a/alebo súkromnými subjektmi. Práve to je jeden z problémov, ktoré sa smernicou majú riešiť, a to zlepšením možností, ako ľudia môžu brániť svoje práva, sprístupnením pomoci subjektov a zlepšením prístupu k informáciám.

4. MOŽNÉ ZMENY A ĎALŠIE ZLEPŠENIA

V dotazníku sa orgánom členských štátov, ako aj sociálnym partnerom položila otázka, či sa domnievajú, že sú potrebné zmeny smernice (alebo iných právnych predpisov o voľnom pohybe pracovníkov). Všetci, ktorí odpovedali, uviedli, že v tomto štádiu nie sú potrebné žiadne legislatívne zmeny a že úsilie by sa namiesto toho malo zamerať na riadne vykonávanie súčasných predpisov. V tejto súvislosti Komisia pripomína svoj návrh na zriadenie Európskeho orgánu práce[34], ktorý bol predložený v rámci balíka v oblasti sociálnej spravodlivosti 13. marca 2018. Cieľom tohto návrhu je posilniť spravodlivosť cezhraničnej pracovnej mobility v Európe. Cieľom tohto orgánu je okrem iného uľahčiť jednotlivcom a zamestnávateľom rozhodovanie o tom, či si uplatnia právo na voľný pohyb, poskytovaním komplexnejších a ľahko dostupných informácií a služieb. Zameria sa aj na vytváranie lepších a účinnejších podmienok na podporu pracovnej mobility v Európe prostredníctvom užšej spolupráce medzi vnútroštátnymi orgánmi. Ani Komisia v tejto fáze nepovažuje za potrebné navrhnúť zmeny smernice.

5. ZÁVERY

Z analýzy vnútroštátnych transpozičných opatrení vyplýva, že niektoré ustanovenia smernice už boli splnené prostredníctvom vnútroštátnych nástrojov, ktoré v čase nadobudnutia účinnosti smernice už existovali. Legislatívne zmeny v mnohých krajinách boli obmedzené na transpozíciu článku 4 o určení subjektu na podporu rovnakého zaobchádzania.

Smernica už funguje a Komisia nezistila závažné problémy nesúladu vnútroštátnych transpozičných opatrení. V praxi však treba ešte veľa urobiť, aby sa zabezpečilo dosiahnutie cieľov smernice. Pre mnohé členské štáty zostáva výzvou zabezpečiť, aby nástroje vytvorené na základe smernice, napríklad subjekty, priniesli výsledky v praxi.

Vzhľadom na oneskorenie transpozície smernice v mnohých krajinách a relatívne krátke obdobie uplatňovania v praxi nemožno v tejto fáze vyvodiť dôkladné závery o jej vplyve.

Napriek tomu z odpovedí na dotazník vyplýva, že smernica mala pozitívny vplyv na všetky zainteresované strany. Je to hlavne preto, že poskytla väčšiu právnu istotu a zrozumiteľnosť pre pracovníkov, zamestnávateľov a správne orgány tým, že sa stanovili práva spojené s voľným pohybom spolu s pravidlami na lepšie presadzovanie. Takisto sa ňou zabezpečila dostupnosť podpory subjektov pre tých, ktorí ju potrebovali, a zdôraznilo sa v nej, že správne vykonávanie právnych predpisov EÚ o voľnom pohybe pracovníkov je dôležitou úlohou vnútroštátnych správnych orgánov.

[34] Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje Európsky orgán práce, COM(2018) 131 final z 13. marca 2018.

Je ťažké, ak je to vôbec možné, posúdiť, do akej miery vykonávanie smernice pomohlo zvýšiť informovanosť občanov Únie o ich právach súvisiacich s voľným pohybom. Z prieskumu Eurobarometra[35] vyplýva, že čoraz viac občanov je lepšie informovaných o svojich právach v EÚ. Nedávne iniciatívy Únie[36] v tejto oblasti, ako aj návrh na zriadenie Európskeho orgánu práce by mali ďalej prispieť k maximalizácii informovanosti o kľúčových právach súvisiacich s voľným pohybom.

Komisia bude vykonávanie reforiem dôkladne monitorovať. Týmto spôsobom využije údaje zhromaždené vo výročnej správe o mobilite v rámci EÚ, v ktorej sa poskytuje prehľad o cezhraničnej mobilite v rámci EÚ a jej možných prekážkach (pozri poznámku pod čiarou č. 27). Komisia bude pokračovať v spolupráci s členskými štátmi s cieľom zabezpečiť, aby bola smernica vo všetkých štátoch úplne a správne transponovaná a vykonávaná.

Komisia bude podporovať úsilie členských štátov o správne vykonávanie smernice. Predovšetkým bude podporovať spoluprácu medzi subjektmi; zabezpečovať súčinnosť medzi existujúcimi informačnými a asistenčnými službami na úrovni Únie a pomáhať členským štátom zlepšiť kvalitu informácií, ktoré poskytujú na vnútroštátnych webových sídlach, a zvyšovať informovanosť pracovníkov Únie o ich právach.

[35] http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Chart/getChart/chartType/lineChart//themeKy/50/groupKy/268/savFile/867http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Chart/getChart/chartType/lineChart//themeKy/50/groupKy/268/savFile/867.

[36] Pozri návrh nariadenia o zriadení jednotnej digitálnej brány na poskytovanie informácií a pre postupy a služby pomoci a riešenia problémov [COM(2017) 256, 2.5.2017].